

Notat om biogas i landbruget – hvad kan vi lære af Tyskland?

Skrevet til Fødevarerudvalgets i forbindelse med studietur til Tyskland.

26. august 2010

Økologisk Landsforening anbefaler robuste, multifunktionelle biogasløsninger i Danmark, så biogasteknologien reelt bidrager til at skabe en bæredygtig og klimarigtig fødevarerproduktion i Danmark. Det er især centralt at satse på dyrkning af flerårige energiafgrøder til biogas, da de bidrager til et renere vandmiljø, mindre pesticidforbrug, en mere frugtbar jord og større biodiversitet.

I Danmark er der stor interesse for at få udbredt biogas i landbruget. Mange landmænd peger på biogassuccesen i Tyskland og efterspørger en højere pris på biogas-el. En højere pris til producenterne af biogas-el har i Tyskland været en stærk driver for udbredelsen af biogas, og en særlig prisstruktur giver investorerne incitament til at indrette produktionen efter de politiske ønsker. For eksempel præmieres mindre biogasanlæg (decentral energiproduktion), brug af energiafgrøder (NaWaRo), mindst 30 pct. gylle, lokal varmeudnyttelse, afgrøder fra naturplejearealer og ny teknologi til at mindske udledning af f.eks. NOx m.v. Merprisen for biogas-el betales over forbrugernes el-regning.

Man må også lytte til de kritiske røster, der går på, at energimajs er blevet så dominerende i det tyske landskab. Majs giver mindre biodiversitet, efterlader en ringe jordstruktur og kræver en relativ høj indsats af sprøjtemidler og kunstgødning.

I Økologisk Landsforening er vi fortalere for at integrere biogas i den eksisterende fødevarerproduktion, så det giver reel mulighed for en miljøvenlig håndtering af husdyrgødning, god udnyttelse af kløvergræs og andre flerårige afgrøder som supplerende biomasse. Flerårige energiafgrøder fremhæves af bl.a. forskere ved Århus Universitet som den mest miljø- og klimavenlige måde at bruge arealer til energiproduktion. Økologiske planteavlbrug kan på denne måde bruge grøngødning som energiafgrøde og derved gøde med økologisk gødning uden selv at have en husdyrproduktion.

Vi anbefaler flerårige energiafgrøder, herunder kløvergræs og lucerne, ud fra disse fordele:

- Disse afgrøder har en gunstig effekt på sædskiftet, som bliver sundere og mere frugtbart.
- Jorden tilføres kulstof, både via det kraftige rodsystem, og fordi der skal pløjes mindre ved flerårige afgrøder. Derved bidrager disse afgrøder til binding af CO₂ i jorden samtidig med, at CO₂-udledning fortrænges ved produktion af biogas.
- Kløver og lucerne fikserer kvælstof fra luften, og afgrøderne bidrager derfor til at erstatte kvælstof i kunstgødning, som giver en stor CO₂-udledning, når det fremstilles.
- Flerårige afgrøder befordrer en langt højere biodiversitet end f.eks. majs.
- Flerårige afgrøder giver mindre udvaskning af nitrat og kan forenes med dyrkning af følsomme grundvands- og naturområder

På baggrund heraf vil vi trække to punkter frem ved den tyske model, som vi kan lære noget af:

1. Den høje afregningspris for biogas-el, finansieret over forbrugernes el-regning, er fornuftig og nødvendig for at få landmænd og andre til at investere i biogas. Men ordningen bør ikke præmiere, at energimajs anvendes i så stort omfang. Derimod bør det belønnes, hvis flerårige energiafgrøder

indgår som biomasse. Vi anbefaler som udgangspunkt en el-pris på 1-1,25 kr. pr. kWh, men prisen bør differentieres efter nærmere fastlagte kriterier.

2. Strukturen i den tyske afregningsmodel giver en god regulering og styring, hvor en række tiltag præmieres, f.eks. afsætning af overskudsvarme lokalt, udnyttelse af biomasse fra naturpleje m.v.

Vi er bekymret for, at nogle landmænd ved en favorabel pris på biogas-el, som i Tyskland, omstiller fuldstændigt til biogaslandbrug, dropper fødevarereproduktionen og dyrker hele arealet med energimajs. Det vil give en forarmelse af landskabet og risikere en højere belastning af miljøet med næringsstoffer og pesticider. Risikoen for en sådan udvikling er væsentligt mindre, hvis en højere pris for el fra biogas forudsætter, at den supplerende biomasse kommer fra flerårige energiafgrøder i stedet for energimajs. Flerårige afgrøder, herunder efterafgrøder og biomasse fra naturplejearealer vil bedre kunne integreres i en eksisterende produktion af fødevarer,

Konkurrencen om jorden til fødevarer eller energi vil være mindre med flerårige energiafgrøder. De flerårige afgrøder fremmer nemlig jordens frugtbarhed og giver et højere og mere stabilt udbytte, når arealet senere bruges til fødevarereproduktion. Det viser erfaringer og forskning i økologisk jordbrug.

Endelig vil flerårige afgrøder, hvor høst og transport af afgrøden er fordelt over hele vækstsæsonen, blive mindre iøjnefaldende og generende for lokalbefolkningen. Energiafgrøderne og deres dyrkning vil blive langt mindre dominerende i landskabet. Det vil medvirke til, at borgerne accepterer at bidrage til lokal energiproduktion via den højere elpris.

Konklusion

- En væsentligt højere pris for biogas-el vil fremme investeringer i biogasanlæg og derved målene i Grøn Vækst.
- Brug af energimajs som supplerende biomasse til biogasproduktion bør dog ikke præmieres via den højere el-pris.
- Flerårige energiafgrøder, som kløvergræs, lucerne og andre tilsvarende afgrøder vil være ideelle som supplerende biomasse, og bør netop fremmes under en ordning med forhøjet el-pris. Det vil give en række fordele samfundsmæssigt, - også i lokalsamfundet.

Yderligere oplysninger:

Michael Tersbøl, Faglig udviklingschef og biogasrådgiver, Økologisk Landsforening.

email: mit@okologi.dk , mobil: 51532711.